herpy

SLANGER

Boa imperator

Boa imperator er en kraftig boa fra Mellom-Amerika og det nordvestlige Sør-Amerika, brun til grå med mørke salmerker og en hale som ofte blir rødlig mot spissen. Unge dyr klatrer, voksne lever mest på bakken. Den blir 130-250 cm, er aktiv i skumringen og om natten og lever 20-30 år. Den krever et stort terrarium, sjeldne, små måltider og en holder som kan ta ansvar i flere tiår.

Familie: Boidae Engelsk: Central American Boa Tidligere navn: *Boa constrictor imperator* Publisert 16. november 2026

FAKTABOKS

DYRET

Voksenstørrelse	**130-250 cm** total lengde inkl. hale
Levealder	**20-30 år**
Aktiv	**I skumringen og om natten**
Levevis	**Trelevende og bakkelevende**
Biotop	**Halvørken, tørrskog og regnskog**
Vanskelighetsgrad	**Øvet**

STELL

Min. terrarium	**180 × 90 × 90 cm** L × B × H for 1 voksent dyr
Temperatur, dag	**24-30 °C**
Varmeplass	**30-32 °C**
Temperatur, natt	**20-24 °C**
Luftfuktighet	**55-75 %**
Vann	**Vannskål**
UVB	**Anbefalt** Ferguson-sone 2
Kosthold	**Virveldyr**
Holdes	**Alene**

AVL

Formering	**Levendefødende**
Kjønnsmoden	**18-48 mnd.**
Kullstørrelse	**10-65 unger**
Drektighet	**100-120 dager**

VERN OG PAPIRER

CITES	**Liste II**
EU-vedlegg	**Vedlegg B**
IUCN	**Livskraftig (LC)**

Om arten

Boa imperator er en kraftig bygd, tung slange med trekantet hode, loddrette pupiller og et mønster av mørke salmerker og ovaler på en brun, grå eller gyllen bunn. Halen er ofte mørkere, brun til dyp rød. Utseendet varierer mye med lokaliteten: dyr fra Cayos Cochinos utenfor Honduras er naturlig lyse med en laksefarget til oransje hale, dyr fra Nicaragua har kompakte, avrundede saler, og på små øyer finnes dvergformer.

Voksne dyr er normalt 130-250 cm og veier omtrent 6 kg. Hunnene er tydelig større enn hannene, og enkelte dyr når 3,7 m. Arten er en av de mindre i slekten.

B. imperator ble tidligere regnet som en underart av *Boa constrictor*, men DNA viser en egen slektslinje med 5-7 % forskjell, og den er nå en selvstendig art. Den har to underarter, nominatformen og *B. i. sabogae* fra Perleøyene i Panamabukta. Bestanden på den meksikanske Stillehavskysten regnes av de fleste som en egen art, *Boa sigma*. Det vitenskapelige artsnavnet er latin for keiser eller hersker. I handelen forveksles arten ofte med *B. constrictor*, og mange dyr i fangenskap er blandinger av forskjellige lokalformer, så spør hva som faktisk selges. Det finnes mange morfer, for eksempel albino, hypomelanistisk og jungle, men veiledningen handler om arten.

Dyret er rolig og tåler som regel håndtering godt, og det er en av grunnene til at arten er blant de mest holdte store slangene. Dyr fra Mellom-Amerika kan hvese og slå gjentatte ganger når de forstyrres, mens dyr fra Sør-Amerika tammes lettere. Arten er en stor, sterk slange som krever plass, tid og erfaring.

Utbredelse og leveområde

Boa imperator lever fra Mexico gjennom Mellom-Amerika til det nordvestlige Sør-Amerika vest for Andesfjellene. I Mexico finnes den blant annet på Yucatán og i Quintana Roo, Chiapas, Oaxaca, Veracruz, Tamaulipas, San Luis Potosí, Sinaloa, Chihuahua, Michoacán og Guerrero. Mot sør følger den Belize, Guatemala, El Salvador, Honduras, Nicaragua, Costa Rica og Panama, og den finnes i Colombia og Ecuador. Underarten *B. i. sabogae* lever på Perleøyene i Panamabukta, og det er lokale bestander på mindre øyer i Karibia, blant annet San Andrés, Corn Islands og Cayos Cochinos.

Der *B. imperator* og *Boa sigma* møtes på Mexicos Stillehavskyst, særlig i Oaxaca, er grensen uavklart.

> **Naturlig utbredelse:** Mexico, Belize, Guatemala, El Salvador, Honduras, Nicaragua, Costa Rica, Panama, Colombia og Ecuador.

LEVEOMRÅDE

Arten lever i et bredt utvalg av leveområder, fra fuktig tropisk regnskog til tørr skog og halvørken. Den foretrekker fuktig skog, der det er fuktighet, varme, dekning og rikelig med byttedyr, og den finnes ofte ved elver og bekker, for den er en dyktig svømmer. Den bruker også gnagergangene og hule trær som skjul.

Unge dyr klatrer og jakter i trær og busker, mens eldre og tyngre dyr overveiende lever på bakken. Arten er skumrings- og nattaktiv, men kan sole seg om dagen når nettene er kjølige. Dyret er en bakholdsjeger som spiser fugler, flaggermus og pattedyr som ekorn, rotter, opossum og aguti samt leguaner. Byttet drepes ved kvelertak. Føden er uregelmessig i naturen, og stoffskiftet er tregt.

Stell

TERRARIET

Et voksent dyr trenger et terrarium på minst 180 × 90 × 90 cm (lengde × bredde × høyde), og større og høyere er klart bedre. Som tommelfingerregel er lengden slangens lengde, bredden halvparten og høyden halvparten. Et dyr over 2,4 m krever minst 240 × 120 × 120 cm. Terrariet må være så stort at slangen kan strekke seg helt ut, og at det er plass til en tydelig temperaturgradient. Ferdige terrarier over 120 × 60 × 60 cm er dyre og sjeldne, så de fleste holdere bygger selv. Bruk fuktbestandige materialer: PVC-plate eller impregnert tre forseglet med dyresikker lakk. Melamin går i oppløsning i fuktigheten.

En nyfødt unge kan bo i et terrarium av voksenstørrelse hvis det er mange skjul. Unger kan tredoble lengden det første året. Alternativt kan en ventilert plastkasse brukes som midlertidig oppvekstrom.

Terrariet må åpnes forfra. Et dyr som ser en hånd komme ovenfra, oppfatter det som et rovdyr. Lokket eller døren må kunne låses. En stor boa slipper ut gjennom selv små åpninger, så bruk låser og aldri teip, som kan skade slangen.

Bunnen må være minst 5 cm dyp, gjerne 8-10 cm, slik at dyret kan grave og bunnen holder på fuktigheten. En blanding av 40 % matjord, 40 % kokosfiber og 20 % lekesand er et godt valg, og et lag sphagnum og tørre blader oppå øker fuktigheten. Sypressflis og kokosbark kan brukes, men gir risiko for tilstoppet tarm hvis dyret svelger dem. Unngå ren sand, grus, teppebunn, furu og seder.

Innred med kraftige grener, kork og skjul, både på bakken og i høyden. Unge dyr klatrer mest. Fjern avføring ukentlig, og skift bunnen helt hver 3.-6. måned.

Les mer: Varme og temperatur

TEMPERATUR

Arten må ha en gradient fra kald til varm. Luften ved solplassen skal være 30-32 °C og den kalde enden 24-26 °C, og hele terrariet bør romme soner mellom 24 og 32 °C. Bruk minst to halogenlamper eller infrarøde varmelamper side om side, slik at hele det sammenrullede dyret varmes jevnt, og legg en lys stein eller et stykke tre som solplass. Lamper over nett er sikrest. Er de inne i terrariet, må de ha et beskyttende bur. Bruk klare eller hvite pærer, ikke fargede.

Varmematter og varmekabler kan bare være et supplement og må alltid ha termostat. Varmen kommer ovenfra i naturen, og dyret bruker som regel bare solplassen under fordøyelsen.

Slå av all varme om natten. Temperaturen kan falle til omtrent 20 °C uten problemer, og er rommet kaldere, må en lyslaus varmekilde med termostat supplere. En årstidsrytme med litt kortere dager og litt lavere temperatur om vinteren er nødvendig for avl (se paring).

LUFTFUKTIGHET OG VANN

Luftfuktigheten skal ligge på 55-75 % og variere litt. Kortvarig over 70 % skader ikke hvis terrariet får tørke ut, mens vedvarende fuktighet gir skimmel. Før hudskifte kan 75-85 % hjelpe dyret med å skifte i ett stykke. Måles med et digitalt hygrometer.

Fuktigheten holdes ved å blande vann inn i bunnen, ved et stort, tungt vannkar som dyret kan ligge i, ved sprøyting og et fuktig skjul med sphagnum i den kalde enden. Vannkaret må være så tungt at det ikke velter, og må rengjøres og desinfiseres hver gang dyret har lagt avføring i det. Et lavt vannkar er sikrest for unge dyr, som kan drukne i et dypt kar.

Les mer: Luftfuktighet, sprøyting og ventilasjon

LYS OG UVB

Arten er skumrings- og nattaktiv, så den trenger ikke kraftig lys, men UVB anbefales. Den hører til Ferguson-sone 2: tilfeldig solbading. Målet er en UV-indeks på 2-3 ved solplassen. Et T5 HO-rør på 5-6 % UVB over nett skal sitte 25-35 cm over dyret på solplassen, uten nett 35-45 cm. Kontroller med en UV-måler, og skift røret hver 12. måned, også selv om det lyser.

Tenn lyset omtrent 13 timer om sommeren og 11 timer om vinteren. Det må ikke være lys om natten, for dyrets øyne er tilpasset mørke, og lys forstyrrer dag-natt-rytmen.

Les mer: Lys og UVB

FÔRING

B. imperator er en kjøtteter og må ha hele byttedyr. Unge dyr får mus og små rotter, og voksne dyr får rotter, unge kaniner, marsvin, kyllinger og vaktler. Variasjon er sunt. Bruk tinte, frosne byttedyr: de er sikrere enn levende, som kan bite og skade slangen. Tilbys levende, må byttet fjernes hvis det ikke er spist etter 15-30 minutter.

Byttets vekt må høyst være 10 % av slangens vekt, og det må ikke være tykkere enn slangens bredeste sted. Boaer tåler ikke store byttedyr like godt som pytoner, og for stort bytte gir oppkast, som kan skade eller drepe dyret. Etter måltidet skal det høyst sees en svak bule.

Fôringshyppighet: - Under 12 måneder: hver 10.-12. dag. - 12-18 måneder: hver 12.-14. dag. - 18-30 måneder: hver 2.-3. uke. - 2,5-3 år: hver 3.-4. uke. - 3-4 år: hver 4.-6. uke. - Over 4 år: hver 4.-8. uke.

Små måltider og et tregt stoffskifte er sunt, og for hyppig fôring gir fedme. Ryggraden skal være dekket og kroppen rund, men ikke tykk. Vent en uke etter hjemkomsten før første fôring, og unngå håndtering i 48 timer etter et måltid. Planteføde kan ikke slangen fordøye. Tilskudd er ikke nødvendig ved hele byttedyr.

ATFERD OG HÅNDTERING

B. imperator er en klok, individuell slange. Mange dyr tåler og liker håndtering, men noen vil helst ha fred. Unger og unge dyr er ofte nervøse og kan hvese og bite, fordi de er på vakt overfor rovdyr. Konsekvent, mild håndtering gjør dem rolige. Voksne dyr som ligger sammenrullet med åpen, hvesende munn, vil ikke ut den dagen.

Gi et nytt dyr minst en uke i fred, og vent med håndtering til det spiser regelmessig. Start med høyst 5 minutter og øk gradvis. Vask hendene før og etter. Tipp dyret mildt på hodet med en papprull eller en slangekrok, slik at det vet at det er håndtering og ikke føde, og løft det nedenfra med én hånd under forkroppen og den andre under bakkroppen. Løft aldri i halen. Dyret slynger seg rundt armen for å holde balansen, og det er ikke et angrep.

Håndter ikke dyret når øynene er blålige før hudskifte, på fôringsdagen eller innen 48 timer etter et måltid. Voksne dyr over 2 m håndteres sammen med en annen voksen. La aldri barn være alene med dyret.

Hold dyrene hver for seg. Arten er solitær, og to dyr i samme terrarium kan spise hverandre. Paring er unntaket, og dyrene må skilles etter en periode.

Avl

KJØNNSMODNING OG KJØNNSBESTEMMELSE

Hunnene er tydelig større enn hannene, men utover størrelsen kan kjønnene ikke skilles sikkert på utseendet. Kjønnet bestemmes med en sonde, som en veterinær eller en erfaren oppdretter bør bruke. Dyrene når voksenstørrelsen etter 3-4 år, men vokser langsomt videre hele livet. Hunner bør være omtrent 3 år og veie minst 3,5 kg før de settes i avl. Hanner er kjønnsmodne etter 18 måneder, men bør være minst 120 cm. Drektigheten belaster hunnen, så hun må være i god hold.

PARRING

I naturen parer arten seg i den tørre sesongen, fra april til august, og hannene kan pare seg med flere hunner. Under paringen avgir hunnen duftstoffer, og hannene kan bryte om henne. Hannen legger halen rundt hunnens, og paringen kan vare fra få minutter til timer og kan gjentas i noen uker. Hunnen kan lagre sæd i opptil et år.

I fangenskap krever avl en årstidsrytme. Fra juni til oktober holdes luften på 28-29 °C, og i oktober senkes den til 24-28 °C. Gi dyrene et måltid en uke før, for hannene spiser bare lite eller ingenting i den kjølige perioden. Mindre byttedyr tilbys hver uke. I terrariet må en fjerdedel holdes på omtrent 31 °C, slik at hunnen kan modne eggene og fordøye, og det forebygger luftveisinfeksjon. Hannene settes inn til hunnene fra sen oktober til mars, og temperaturen heves gradvis fra mars til mai. Nedkjøling gir økt risiko for luftveisinfeksjon, så hold øye med dyrene.

EGGLEGGING OG KULL

B. imperator føder levende unger. Drektighetens lengde og kullstørrelsen 10-65 er lånt fra *Boa constrictor*, som arten tidligere ble regnet med til. Eggløsningen vises som en kraftig oppsvulming midt på kroppen, som ligner et stort måltid. To til tre uker senere skifter hunnen hud (det postovulatoriske hudskiftet), og drektigheten regnes fra dette hudskiftet og varer omtrent 100-120 dager. Ungene kommer innen omtrent fire måneder etter eggløsningen.

Et kull er 10-65 unger, typisk omtrent 16-25, og noen kan være dødfødte eller ubefruktede egg (kalt slugs). Hunnen får høyst ett kull i året, og i naturen yngler bare omtrent halvparten av hunnene i et gitt år. En hun får typisk tre til fem kull i løpet av livet i fangenskap.

INKUBASJON

Det er ingen egg å ruge, for arten føder levende unger. Under drektigheten må hunnen ha en tydelig varmegradient med en varm plass der hun kan sole seg, men hun må ikke overopphetes. Gi henne også friskt vann og ro. Drektigheten varer omtrent 100-120 dager regnet fra hudskiftet etter eggløsningen. Ungene fødes i en tynn hinne som de raskt kommer ut av, og er selvstendige fra første dag. Fjern dødfødte unger og ubefruktede egg. Hunner kan i sjeldne tilfeller få unger uten hann (partenogenese); det er påvist i slekten.

OPPDRETT AV UNGER

Nyfødte unger er omtrent 38-51 cm og selvstendige fra fødselen. Hold dem først sammen i en ventilert kasse med fuktig bunn, skjul og et lavt vannkar. Etter omtrent 10 dager skifter de hud første gang, og da må de flyttes hver til sin kasse eller sitt terrarium. Første måltid er en liten mus omtrent to uker etter fødselen, deretter en mus hver uke de første månedene. Ungene skifter hud hver 1.-2. måned i de første årene og kan tredoble lengden det første året, så de må flyttes jevnlig til større terrarier.

Helse og vanlige feil

De fleste problemer skyldes feil i oppsettet. Typiske problemer er:

- Oppkast ved for store byttedyr, for tidlig håndtering etter et måltid eller for lav temperatur. Oppkast belaster dyret og kan være dødelig.
- Fedme ved for hyppig fôring.
- Midd (*Ophionyssus natricis*) og innvendige parasitter, særlig hos viltfangede dyr. Bruk oppdrettede dyr, og sett nye dyr i karantene.
- Hudskifteproblemer ved for tørr luft: bruk et fuktig skjul.
- Tilstoppet tarm ved bunnmateriale, for lav temperatur eller tørke.
- Luftveisinfeksjon ved for kald eller fuktig luft: dyret puster med åpen munn eller har snørr.
- Skimmel og bakterier ved for vedvarende fuktighet.

Vei dyret ukentlig og før dagbok over vekt, fôring og hudskifte. Et plutselig vekttap er ofte det første tegnet på sykdom. Krypdyr skjuler sykdom, så oppsøk en veterinær med erfaring med krypdyr hvis dyret ikke spiser, går ned i vekt eller virker sløvt.

Les mer: Karantene og hygiene Les mer: Typiske sykdommer og tegn på sykdom Les mer: Kjøp av dyr: oppdrett, viltfangst og transport

Spør alltid dine kloke bekjente

Veiledningen er et godt sted å begynne, men den kan ikke erstatte erfaring. Dyr er forskjellige, og mye av det viktigste lærer man av dem som har holdt arten i årevis. Snakk med en oppdretter, en erfaren holder eller en veterinær med kunnskap om krypdyr og amfibier før du skaffer deg dyret - og igjen hvis noe virker galt.